

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγικά – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια

1

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο συγγραφέας Ο **Ηρόδοτος** γεννήθηκε γύρω στο 485 π.Χ. στην Αλικαρνασσό, πόλη των νοτιοδυτικών παραλίων της Μ. Ασίας. Καταγόταν από επιφανή οικογένεια. Θείος του ήταν ο επικός ποιητής και χρησμολόγος Πανύασις, που είχε συνθέσει εκτός από άλλα και ένα μεγάλο επικό ποίημα με κεντρικό ήρωα τον Ηρακλή. Μεγάλωσε σε ανώτερο πνευματικό περιβάλλον, πήρε καλή μόρφωση, διάβαζε τους πριν από αυτόν λογογράφους καθώς και παλιούς και νέους ποιητές από τον Όμηρο ως τη Σαπφώ και τον Πίνδαρο. Ταξίδεψε σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, στην Αίγυπτο, στη Φοινίκη, στη Μεσοποταμία, στη Σκυθία, στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας και στην Κάτω Ιταλία· έτσι διεύρυνε τους ορίζοντές του και εξασφάλισε πολύτιμο εθνογραφικό υλικό για το έργο του. Τα γεγονότα που αναμφισβήτητα σημάδεψαν την παιδική του ηλικία ήταν οι Περσικοί πόλεμοι, που συγκλόνισαν τόσο τον περσικό όσο και τον ελληνικό κόσμο. Πέθανε μετά το 430 π.Χ. Ο Ρωμαίος πολιτικός ρήτορας και φιλόσοφος Κικέρων τον αποκάλεσε *πατέρα της Ιστορίας*, γιατί θεώρησε ότι ήταν ο πρώτος στην ιστορία των γραμμάτων άξιος του ονόματος του ιστορικού.

Το έργο του Το έργο του Ηροδότου είναι το αρχαιότερο πεζό κείμενο του δυτικού πολιτισμού που σώθηκε ολόκληρο. Πρόκειται για μια εκτεταμένη έκθεση ποικίλης ύλης, που το επίκεντρό της κατέχει η ιστορική αφήγηση. Το κατεξοχήν αντικείμενό του είναι οι Μηδικοί πόλεμοι, η σύγκρουση Ελλήνων και Περσών. Ο κύριος άξονας της ιστορικής αφήγησης καλύπτει την περίοδο 494-479 π.Χ. Ο ίδιος ο συγγραφέας του το χαρακτηρίζει *ιστορίην* (= έρευνα). Οι Αλεξανδρινοί φιλόλογοι το διαίρεσαν σε εννέα βιβλία και το τιτλοφόρησαν *Ηροδότου Μοῦσαι*, επειδή σε καθένα από τα εννέα βιβλία έδωσαν το όνομα μιας από τις εννέα

θεότητες των γραμμάτων και των τεχνών, τις Μούσες. Στόχος του είναι να καταγράψει όσα πραγμάτωσε το ανθρώπινο γένος, για να μη μείνουν στην αφάνεια και λησμονηθούν έργα μεγάλα και αξιοθαύμαστα. Αξιολογεί την αξιοπιστία των πηγών του και εκθέτει τη δική του γνώμη για τα αίτια των πολέμων.

Το κείμενο της Ενότητας

Πρόκειται για διασκευή του κεφαλαίου 120 του 2ου βιβλίου της *Ιστορίας* του Ηροδότου. Το βιβλίο αυτό είναι εξολοκλήρου αφιερωμένο στην Αίγυπτο (εξετάζεται η φύση της χώρας και κάθε πτυχή της ζωής των Αιγυπτίων). Άξια προσοχής είναι όσα λέγονται για τον Τρωικό πόλεμο. Ο πατέρας της *Ιστορίας* πείθεται από τους Αιγύπτιους ιερείς για την παρουσία της Ελένης στην Αίγυπτο και όχι στην Τροία και δικαιολογεί αυτή την εκτίμησή του.

2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Εἰ ἐν Ἰλίῳ Ἑλένη ἦν, ἀπέδοντο ἂν αὐτὴν τοῖς Ἑλλησιν οἱ Τρῶες, ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου. Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβῆς ἦν ὁ Πριάμος οὐδὲ οἱ ἄλλοι Τρῶες, ὥστε τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο, ὅπως Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικῆ. Εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις ταῦτα ἐγίγνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρῶων, μάλιστα δὲ οἱ αὐτοῦ νιεῖς, ὁπότε συμμίσγοιεν τοῖς Ἑλλησιν, ἀπώλλυντο, Πριάμος, εἰ καὶ αὐτὸς Ἑλένη συνώκει, ἀπέδωκεν ἂν αὐτὴν Μενελάῳ, ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπαλλαγείεν τῶν παρόντων κακῶν. Ἄλλ' οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι οὐδὲ λέγουσιν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες, ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι καταφανῆς τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ποιήσωσι, ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωραὶ παρὰ τῶν θεῶν.

Ἡρόδοτος, *Ἱστορίη* 2.120 (διασκευή)

3

ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ο Ηρόδοτος υιοθετεί την άποψη ότι η Ελένη δε βρισκόταν στην Τροία. Υποστηρίζει πως αν συνέβαινε το αντίθετο, οι Τρῶες θα την έδιναν πίσω, ήθελε δεν ήθελε ο Αλέξανδρος (Πάρης). Κι αυτό για τους εξής λόγους: α. γιατί ο

Αλέξανδρος (Πάρις) δεν είχε το δικαίωμα να λάβει αποφάσεις σε βάρος του λαού του· β. γιατί δεν ήταν ούτε ο Πριάμος ούτε οι άλλοι Τρώες τόσο τρελοί που να θέλουν να βάλουν σε κίνδυνο τους πάντες και τα πάντα μόνο και μόνο για να συζούν ο Αλέξανδρος και η Ελένη· γ. γιατί ο Πριάμος, ακόμα κι αν συζούσε ο ίδιος μ' αυτήν, βλέποντας πολλούς Τρώες και κυρίως τους γιους του να χάνονται στις συγκρούσεις με τους Έλληνες εξαιτίας της, θα επιδίωκε την απαλλαγή τόσο του ίδιου του εαυτού του όσο και των υπηκόων του από τις συμφορές. Στη συνέχεια εκφράζει τη γνώμη ότι οι Τρώες, αν και ήταν ειλικρινείς, δεν κατάφεραν να πείσουν τους Έλληνες ότι δεν είχαν την Ελένη· κι αυτό επειδή ο θεός με την ολοκληρωτική καταστροφή των Τρώων ήθελε να γίνει σαφές στους ανθρώπους ότι τα μεγάλα αδικήματα οι θεοί τα τιμωρούν με μεγάλες ποινές.

4

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η Ελένη λοιπόν δε βρισκόταν στην Τροία· διαφορετικά οι Τρώες θα την έδιναν πίσω στους Έλληνες· κι αυτό είτε το 'θελε είτε δεν το 'θελε ο Αλέξανδρος. Γιατί βέβαια δεν ήταν τόσο αλλοπαρμένος ο Πριάμος, ούτε και οι άλλοι Τρώες, ώστε να θέλουν να βάλουν σε κίνδυνο και τη δική τους ζωή και τη ζωή των παιδιών τους και την πόλη τους μόνο και μόνο για να πλάγιαζει ο Αλέξανδρος με την Ελένη. Ας υποθέσουμε ότι μπορεί έτσι να σκέφτονταν τα πρώτα χρόνια οι Τρώες· αργότερα όμως, όταν τόσοι και τόσοι από τους υπόλοιπους Τρώες και κυρίως οι γιοι του Πριάμου έχαναν τη ζωή τους σε κάθε συμπλοκή με τους Έλληνες, ο Πριάμος, ακόμα κι αν ο ίδιος πλάγιαζε με την Ελένη, θα την έδινε πίσω στον Μενέλαο· κι αυτό προκειμένου ο ίδιος και οι υπήκοοί του να απαλλαγούν από τις παρούσες συμφορές. Αλλά οι Τρώες δεν είχαν την Ελένη για να τη δώσουν, και οι Έλληνες δεν τους πίστευαν κι ας έλεγαν εκείνοι την αλήθεια· γιατί, κατά τη γνώμη μου, ο θεός τα κανόνισε τα πράγματα έτσι ώστε να αφανιστούν εντελώς οι Τρώες και με αυτό τον τρόπο να κάνουν φανερό σε όλο τον κόσμο ότι για τις μεγάλες αδικίες οι θεοί επιβάλλουν μεγάλες τιμωρίες.

5

ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εἰ Ἑλένη ἦν ἐν Ἰλίῳ,
οἱ Τρῶες ἀπέδοντο ἂν αὐτὴν τοῖς
Ἕλλησιν,
ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου.

Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβῆς ἦν ὁ
Πριάμος
οὐδὲ οἱ ἄλλοι Τρῶες,
ὥστε ἐβούλοντο κινδυνεύειν τοῖς
σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις
καὶ τῇ πόλει,
ὅπως Ἀλέξανδρος συνοικῆ Ἑλένη.

Εἰ δέ τοι καὶ ἐγίνωσκον ταῦτα

ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις,
ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρῶων
ἀπώλλυντο,
μάλιστα δὲ [ἀπώλλυντο]
οἱ υἱεῖς αὐτοῦ,
ὁπότε συμμίσγοιεν τοῖς Ἕλλησιν,

Πριάμος,
εἰ καὶ αὐτὸς συνώκει Ἑλένη,

ἀπέδωκεν ἂν αὐτὴν Μενελάῳ,
ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπαλ-
λαγείεν τῶν παρόντων κακῶν.

Ἀλλὰ [Τρῶες] γὰρ οὐκ εἶχον Ἑλένην
ἀποδοῦναι
οὐδὲ οἱ Ἕλληγες ἐπίστευον αὐτοῖς
λέγουσιν τὴν ἀλήθειαν,
ὥς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι,
τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος,
ὅπως
πανωλεθρία ἀπολόμενοι

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αν η Ελένη βρισκόταν στην Τροία,
οι Τρῶες θα την έδιναν πίσω στους
Ἕλληνες,
με ή χωρίς τη θέληση βέβαια του Αλε-
ξάνδρου.

Γιατί βέβαια δεν ήταν τόσο παρά-
φρων ο Πριάμος
ούτε και οι άλλοι Τρῶες,
ώστε να θέλουν να θέτουν σε κίνδυνο
τη ζωή τη δική τους και των παι-
διών τους και την πόλη τους,
για να ζει ο Αλέξανδρος μαζί με την
Ελένη.

Κι αν βέβαια (οι Τρῶες) είχαν αυτή τη
γνώμη
τα πρώτα χρόνια,
όταν (αργότερα) πολλοί από τους υπό-
λοιπους Τρῶες έχαναν τη ζωή τους
–και προπαντός οι γιοι τους (έχα-
ναν τη ζωή τους)–,
κάθε φορά που συγκρούονταν με τους
Ἕλληνες,

ο Πριάμος,
αν ακόμη και ο ίδιος συζούσε με την
Ελένη,
θα την έδινε πίσω στον Μενέλαο,
με σκοπό ο ίδιος και οι υπήκοοί του να
απαλλαγούν από τις παρούσες
συμφορές.

Ἀλλά (οι Τρῶες) βέβαια δεν είχαν την
Ελένη, ώστε να την επιστρέψουν,
ούτε οι Ἕλληνες τους πίστευαν, μολο-
νότι αυτοὶ ἔλεγαν τὴν ἀλήθεια,
ὅπως ἐγὼ νομίζω,
επειδὴ ὁ θεὸς μηχανευόταν
προκειμένου
με τὴν ολοκληρωτικὴ καταστροφὴ τους¹

1. Κατὰ λέξη: ἀφού καταστραφούν ολοκληρωτικά.

ποιήσωσι καταφανές τοῖς ἀνθρώποις
τοῦτο,
ὡς καὶ αἱ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίαὶ
τῶν μεγάλων ἀδικημάτων
εἰσὶ μεγάλαι.

να κάνουν ολοφάνερο στους ανθρώ-
πους αυτό,
ὅτι δηλαδή και οι εκ μέρους των θεῶν
τιμωρίες για τις μεγάλες αδικίες
είναι μεγάλες.

6

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Στο κείμενο συναντήσαμε:

■ δύο φορές το **ὡς**

- ◆ *ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι*
- ◆ *ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαὶ παρὰ τῶν θεῶν.*

Και στις δύο περιπτώσεις το *ὡς* λειτουργεί ως υποτακτικός σύνδεσμος· στην πρώτη εισάγει δευτ. αναφορική παραβολική πρότ. και μεταφράζεται «όπως», «καθώς» και στη δεύτερη δευτ. ειδική πρότ. και μεταφράζεται «ὅτι», «πως», «ὅτι τάχα».

Γενικότερα, το *ὡς* ως υποτακτικός σύνδ. εισάγει σχεδόν όλα τα είδη δευτ. προτάσεων (ειδικές, πλάγιες ερωτηματικές, αιτιολογικές, τελικές, συμπερασματικές, χρονικές, αναφορικές) και μεταφράζεται ανάλογα με το είδος της πρότ. που εισάγει.

■ δύο φορές το **ἄν**

- ◆ *ἀπέδοντο ἄν* (= θα έδιναν πίσω, θα είχαν δώσει πίσω)
- ◆ *ἀπέδωκεν ἄν* (θα έδινε πίσω, θα είχε δώσει πίσω).

Και στα δύο παραδείγματα το *ἄν* συνοδεύει οριστική ιστορικού χρόνου (οριστική αορίστου)· πρόκειται για το δυνητικό *ἄν*. Η οριστική που συνοδεύεται από το δυνητικό *ἄν* λέγεται δυνητική, δηλώνει κάτι το δυνατό στο παρελθόν ή κάτι το μη πραγματικό και μεταφράζεται με: **θα + παρατατικός** ή (πιο σπάνια) **θα + υπερσυντέλικος**.

■ τις μετοχές

μετοχή	υποκείμενο	είδος	μετάφραση
<i>τῶν παρόντων</i>	<i>τῶν</i>	επιθετική	των παρόντων, των τωρινών
<i>λέγουσιν</i>	<i>αὐτοῖς</i>	εναντιωματική-συνημμ.	μολονότι έλεγαν
<i>παρασκευάζοντος</i>	<i>τοῦ δαιμονίου</i>	αιτιολογική-απόλυτη	επειδὴ μηχανευόταν
<i>ἀπολόμενοι</i>	<i>ενν. οὗτοι</i>	χρονική-συνημμ.	αφού καταστραφούν

Από τον πίνακα προκύπτουν τα ακόλουθα:

- ◆ το υποκείμενο της μετοχής (του προσωπικού ρήματος) τίθεται στην πτώση της μετοχής·
 - ◆ οι μετοχές ενεστώτα μεταφράζονται και με παρατατικό·
 - ◆ οι μετοχές που δηλώνουν επιρρηματική σημασία (χρόνο, αιτία, [...]) μπορεί να είναι είτε απόλυτες είτε συνημμένες·
 - ◆ είτε είναι συνημμένες είτε απόλυτες, οι μετοχές μεταφράζονται με τον ίδιο τρόπο·
 - ◆ μία χρονική μετοχή σε χρόνο αόριστο μπορεί να μεταφράζεται είτε με το **αφού + οριστική αορίστου** (*ἀπολόμενοι* = αφού καταστράφηκαν), εφόσον δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν, είτε με το **αφού + υποτακτική αορίστου** (*ἀπολόμενοι* = αφού καταστραφούν), εφόσον δηλώνει το προτερόχρονο στο μέλλον.
- τις αντωνυμίες **αὐτοῦ** (*οἱ αὐτοῦ νίεις*) και **αὐτοῦ** (*οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ*).
- Η πρώτη παίρνει δασεία και η δεύτερη ψιλή. Ο δασυνόμενος τύπος ανήκει στην αυτοπαθητική αντων. γ΄ προσώπου ενώ ο τύπος με ψιλή στην οριστική επαναληπτική αντων. Η διαφορά τους δεν περιορίζεται μόνο στο πνεύμα· επεκτείνεται και στη σημασία.

7

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

- ☞ **εἰ:** εδώ, υποθετικός σύνδ.· εισάγει δευτ. υποθετική πρότ. (= αν, εάν).
- ☞ **Ἰλίφ:** ουσ. β΄ κλ., (δοτ. εν.), ἡ Ἰλιος και τὸ Ἰλιον (= η πόλη του Ἴλου, η Τροία).
- ☞ **ἦν:** οριστ. παρατ. (γ΄ εν.) του βοηθητικού και ανώμαλου ρήμ. *εἰμί* (= είμαι, υπάρχω).
 - ◆ ΕΝΕΣΤ.: *εἰμί*, ΠΑΡΑΤ.: *ἦν* και *ἦ*, ΜΕΛΛ.: *ἔσομαι*, ΑΟΡ.: *ἔγενόμην*, ΠΑΡΑΚ.: *γέγονα*, ΥΠΕΡΣ.: *ἔγεγονειν*.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: ουσία, περιουσία, εξουσία, παρουσία, απουσία, όντως, οντότητα, ον, ουσιαστικός, ανούσιος, ουσιώδης.
- ☞ **ἀπέδοντο:** οριστ. αορ. μ.φ. (γ΄ πληθ.) του ρήμ. *ἀποδίδομαι* (= δίνω κάτι με τη θέλησή μου, επιστρέφω).
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: απόδοση, αποδοτικός, αποδόσιμος, αποδοτικότητα, ανα-νταπόδοτος.
- ☞ **ἀπέδοντο ἄν:** δυνητική οριστική (= θα έδιναν πίσω, θα είχαν δώσει πίσω).
- ☞ **αὐτήν** (= *Ἐλένην*): επαναληπτική, εδώ, αντων., θηλ. γένους (αιτιατ. εν.).
- ☞ **τοῖς Ἕλλησιν:** ουσ. γ΄ κλ., αρσ. γένους (δοτ. πληθ.), ὁ Ἕλλησιν (= ο Ἕλληνας).
Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 21.

- ☞ **οί Τρώες:** ουσ. γ' κλ., αρσ. γένους, ονομ. εν., *ὁ Τρώς*. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 21.
- ☞ **έκόντος:** μτχ. άχρηστου ρήμ., η οποία παρέμεινε ως επίθ. με επιρρ. σημασία, αρσ. γένους, (γεν. εν.), γ' κλ., *έκών, έκούσα, έκον* (= αυτός που θέλει, θεληματικά, εκούσια, με τη θέληση).
- ☞ **γέ:** μόριο εγκλιτικό ή σύνδ. βεβαιωτικός ή προσθετικός (= βέβαια, μάλιστα, πράγματι· τουλάχιστον).
- ☞ **άκοντος:** επίθ. γ' κλ., αρσ. γένους (γεν. εν.), *ὁ άκων, ἡ άκουσα, τὸ άκον* (= αθέλητος, ακούσιος, αναγκαστικός, χωρίς τη θέληση. Πβ. ν.ε. ακούσιος.
 - ◆ *έκόντος γε ἢ άκοντος Άλεξάνδρου* = με τη θέληση βέβαια ή όχι του Αλεξάνδρου.
- ☞ **δή:** μόριο βεβαιωτικό (= πράγματι, αλήθεια).
- ☞ **ούτω(ς):** επίρρ. (= έτσι, με αυτό τον τρόπο)· [*επίθ. ή επίρρ.*] τόσο, τόσο πολύ.
- ☞ **φρενοβλαβής:** επίθ. γ' κλ., αρσ. γένους (ονομ. εν.), *ὁ φρενοβλαβής, ἡ φρενοβλαβής, τὸ φρενοβλαβές* (= παράφρων, τρελός). Κλίνεται όπως το επίθ. *ὁ καταφανής, ἡ καταφανής, τὸ καταφανές* (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 2, σελ. 22).
 - ◆ *οὐ γάρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβής ἦν ὁ Πρίαμος* = γιατί βέβαια δεν ήταν τόσο παράφρων ο Πρίαμος.
- ☞ **ώστε:** συμπερασματικός σύνδ. (= ώστε, με αποτέλεσμα να)· εδώ εισάγει δευτ. συμπερασματική πρότ.
- ☞ **σφετέροις:** κτητική αντων. γ' προσώπου για πολλούς κτήτορες, ουδ. γένους, δοτ. πληθ., *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* (= δικός τους, αυτός που ανήκει σ' αυτούς).
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: σφετερίζομαι, σφετεριστής, σφετερίστρια, σφετερισμός.
- ☞ **σώμασι:** ουσ. γ' κλ., ουδ. γένους, (δοτ. πληθ.), *τὸ σῶμα*. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 21
- ☞ **τοῖς τέκνοις:** ουσ. β' κλ., ουδ. γένους (δοτ. πληθ.), *τὸ τέκνον* (= παιδί, γιος ή θυγατέρα). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 21.
- ☞ **τῆ πόλει:** ουσ. γ' κλ., θηλ. γένους, δοτ. εν., *ἡ πόλις*. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 21.
- ☞ **κινδυνεύειν:** απρμφ. ενεργ. ενεστ. του ρήμ. *κινδυνεύω* (= επιχειρώ επικίνδυνη πράξη, ριψοκινδυνεύω· διατρέχω κίνδυνο).
 - ◆ ΕΝΕΣΤ.: *κινδυνεύω*, ΠΑΡΑΤ.: *έκινδύνευον*, ΜΕΛΛ.: *κινδυνεύσω*, ΑΟΡ.: *έκινδύνευσα*, ΠΑΡΑΚ.: *κεκινδύνευκα*.
- ☞ **έβούλοντο:** οριστ. παρατατ. μ.φ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *βούλομαι* (= θέλω, επιθυμώ).
 - ◆ ΕΝΕΣΤ.: *βούλομαι*, ΠΑΡΑΤ.: *έβουλόμην και ἠβουλόμην*, ΜΕΛΛ.: *βουλήσο-*

μαι, ΑΟΡ.: ἐβουλήθην και ἠβουλήθην, ΠΑΡΑΚ.: βεβούλημαι, ΥΠΕΡΣ.: ἐβεβουλήμην.

- ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: βούληση, βουλευτικός.
- ◆ **ὥστε τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο** = ὥστε ἐβούλοντο κινδυνεύειν τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει (= ὥστε ἤθελαν να θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή τη δική τους και των παιδιών τους και την πόλη).
- ⇒ **ὅπως**: ἐδώ, τελικός σύνδ. (= για να, προκειμένου να)· εισάγει δευτ. τελική πρότ.
- ⇒ **συνοικῆ**: υποτακτ. ενεργ. ενεστ. (γ' εν.) του συνηρ. ρήμ. *συνοικέω, συνοικῶ* (= [+ δοτ.] κατοικῶ, μένω μαζί με κάποιον, συγκατοικῶ, συζῶ).
 - ◆ ΕΝΕΣΤ.: *συνοικῶ*, ΠΑΡΑΤ.: *συνώκουν*, ΜΕΛΛ.: *συνοικήσω*, ΑΟΡ.: *συνώκησα*, ΠΑΡΑΚ.: *συνώκηκα*, ΥΠΕΡΣ.: *συνώκηκειν*.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: συνοικία, συνοικισμός, αποικία, αποικισμός, κατοικία.
- ⇒ **τοί**: μόριο (= βέβαια, οπωσδήποτε, εξάπαντος).
- ⇒ **πρώτοις**: επίθ. β' κλ. (υπερθετ. βαθμού), αρσ. γένους (δοτ. πληθ.), *ὁ πρότος, ἡ πρώτη, τὸ πρότον*. ΘΕΤ.: (απαντά μόνο το επίρρ. *πρό*), ΣΥΓΚΡ.: *ὁ πρότερος, ἡ προτέρα, τὸ πρότερον*. Βλ. ΠΙΝΑΚΑ 5, σελ. 24.
- ⇒ **χρόνους**: ουσ. β' κλ., αρσ. γένους, δοτ. πληθ., *ὁ χρόνος*.
- ⇒ **ταῦτα**: δεικτική αντων., ουδ. γένους (αιτιατ. πληθ.), *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* (= αὐτός, αὐτή, αὐτό). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 3, σελ. 22.
- ⇒ **ἐγίγνωσκον**: οριστ. ενεργ. παρατ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *γινώσκω* (= [+ αιτιατ.] γνωρίζω, ξέρω, διακρίνω, μαθαίνω, παρατηρῶ).
 - ◆ ΕΝΕΣΤ.: *γινώσκω*, ΠΑΡΑΤ.: *ἐγίγνωσκον*, ΜΕΛΛ.: *γνώσομαι*, ΑΟΡ.: *ἔγνω*, ΠΑΡΑΚ.: *ἔγνωκα*, ΥΠΕΡΣ.: *ἔγνώκειν*.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: γνώμη, συγγνώμη, γνώση, ανάγνωση, απόγνωση, διάγνωση, γνωστός, άγνωστός, γνώστης, αναγνώστης, γνωστικός, αγνώμων.
 - ◆ **εἰ ταῦτα ἐγίγνωσκον** = αν είχαν αυτή τη γνώμη.
- ⇒ **ἐπεὶ**: σύνδ., ἐδώ χρονικός (= ὅταν, αφοῦ).
- ⇒ **πολλοί**: ανώμαλο επίθ., αρσ. γένους (ονομ. πληθ.), *ὁ πολὺς, ἡ πολλή, τὸ πολὺ*. ΣΥΓΚΡ.: *ὁ πλείων, ἡ πλείων, τὸ πλεόν*, ΥΠΕΡΘ.: *ὁ πλείστος, ἡ πλείστη, τὸ πλείστον*. Βλ. ΠΙΝΑΚΑ 5, σελ. 24.
- ⇒ **ἄλλων**: αόριστη αντων., αρσ. γένους (γεν. πληθ.), *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο*. Κλίνεται ὅπως ἓνα δευτερόκλιτο επίθετο.
- ⇒ **μάλιστα**: επίρρ. υπερθετ. βαθμού (= κυρίως, κατεξοχὴν, περισσότερο από κάθε ἄλλο). Βλ. ΠΙΝΑΚΑ 5, σελ. 24.
- ⇒ **οἱ υἱεῖς**: ουσ., αρσ. γένους (ονομ. πληθ.), *ὁ υἱός* (= γιος). Το ουσιαστικό παρουσιάζει τύπους και κατά τη β' και κατά την γ' κλίση· κλίνεται ως εξής:

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	β' κλίση	γ' κλίση	β' κλίση	γ' κλίση	
ονομ.	ὁ	υἰός	οἱ	υἱοὶ	υἱεῖς
γεν.	τοῦ	υἱοῦ	τῶν	υἱῶν	υἱέων
δοτ.	τῷ	υἱῷ	τοῖς	υἱοῖς	υἱέσι(ν)
αιτ.	τόν	υἰόν	τούς	υἰοὺς	υἱεῖς
κλητ.	(ὦ)	υἱέ	(ὦ)	υἱοὶ	υἱεῖς

- ☞ **αὐτοῦ:** αυτοπαθητική αντων. γ' προσώπου, αρσ. γένους (γεν. εν.).
♦ **οἱ αὐτοῦ υἱεῖς** = οι δικοί του γιοι.
- ☞ **ὁπότε:** εδώ, χρονικός σύνδ. Συντάσσεται με ευκτική επαναληπτική (*συμμίσγοιεν*) και μεταφράζεται: κάθε φορά που.
- ☞ **συμμίσγοιεν:** ευκτ. ενεργ. ενεστ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *συμμίσγω* (επικός και ιωνικός τύπος, αντί *συμμεῖγνυμι*) = αναμειγνύω, ανακατώνω κάτι με άλλο· επικοινωνώ· συγκροούμαι.
♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: σύμμεικτος, σύμμειξη, συμμιγής, σμίγω, σμιχτός, σμίξιμο, άσμιχτος, μείγμα, ανάμεικτος, μιγάς.
- ☞ **τοῖς Ἑλλησιν:** βλ. πιο πάνω.
- ☞ **ἀπώλλυντο:** οριστ. παρτατ. μ.φ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *ἀπόλλυμαι* (= χάνομαι, φονεύομαι, καταστρέφομαι, αφανίζομαι).
♦ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: ὀλεθρος, ἀπώλεια, πανωλεθρία, πανώλης (= πολύ βαριά λοιμώδης αρρώστια).
- ☞ **αὐτός:** οριστική αντων. (= ο ίδιος, δηλ. ο Πρίαμος). Για περισσότερα βλ. Ενότητα 6, σελ. 283-284.
- ☞ **συνόκει:** οριστ. ενεργ. παρτατ. (γ' εν.) του συνηρ. ρήμ. *συνοικέω, συνοικῶ* (= [+ δοτ.] κατοικώ, μένω μαζί με κάποιον, συγκατοικώ, συζώ). Για ΟΜΟΡΡΙΖΑ βλ. πιο πάνω, *συνοικῆ*.
- ☞ **ἀπέδωκεν:** οριστ. ενεργ. αορ. (γ' εν.) του ρήμ. *ἀποδίδωμι* (= δίνω πίσω, επιστρέφω ὅ,τι πήρα, επιστρέφω κάτι που οφείλω). Για ΟΜΟΡΡΙΖΑ βλ. πιο πάνω, *ἀπέδοντο*.
- ☞ **ἀπέδωκεν ἄν:** δυνητική οριστική (= θα έδινε πίσω, θα είχε δώσει πίσω).
- ☞ **αὐτήν** (= *Ἐλένην*): επαναληπτική, εδώ, αντων., θηλ. γένους (αιτιατ. εν.). Για περισσότερα βλ. Ενότητα 6, σελ. 283-284.
- ☞ **Μενελάφ:** κύριο όνομα β' κλ., αρσ. γένους (δοτ. εν.), *ὁ Μενέλαος, τοῦ Μενελάου*.
- ☞ **ἴνα:** τελικός, εδώ, σύνδ. (= για να).
- ☞ **αὐτός:** οριστική αντων. (= ο ίδιος, δηλ. ο Πρίαμος). Για περισσότερα βλ. Ενότητα 6, σελ. 283-284.

- ⇒ **οἱ ὑπήκοοι:** ουσ. β΄ κλ., αρσ. γένους (ονομ. πληθ.), *οἱ ὑπήκοοι* (= υπήκοοι). Συνήθως απαντά ως επίθ. *ὁ ὑπήκοος, ἡ ὑπήκοος, τὸ ὑπήκοον* (= που ακούει, που προσέχει· υποταγμένος, δούλος κάποιου).
- ⇒ **αὐτοῦ** (= *Πριάμου*): επαναληπτική, εδώ, αντων., αρσ. γένους (γεν. εν.). Για περισσότερα βλ. Ενότητα 6, σελ. 283-284.
- ⇒ **ἀπαλλαγείν:** ευκτ. παθητ. αορ. β΄ (γ΄ πληθ.) του ρήμ. *ἀπαλλάττομαι* ἢ *ἀπαλλάσσομαι* (= [+ γεν.] ελευθερώνομαι, ἀπαλλάσσομαι, γλιτώνω από κάτι).
- ◆ ΕΝΕΣΤ.: *ἀπαλλάττομαι* και *ἀπαλλάσσομαι*, ΠΑΡΑΤ.: *ἀπηλλαττόμην* και *ἀπηλλασσόμην*, ΜΕΛΛ.: *ἀπαλλάξομαι*, (παθητ. β΄) *ἀπαλλαγῆσομαι*, ΑΟΡ.: *ἀπηλλαξάμην*, (παθητ. α΄) *ἀπηλλάχθην*, (παθητ. β΄) *ἀπηλλάγην*, ΠΑΡΑΚ.: *ἀπήλλαγμα*, ΥΠΕΡΣ.: *ἀπηλλάγμην*.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: αλλαγή, ἀπαλλαγή, συναλλαγή, παραλλαγή, ἀντάλλαγμα, συνάλλαγμα, ἀδιάλλακτος, ἀπαράλλακτος, ἀνταλλακτικός, μετάλλαξη, παράλλαξη, ἀνταλλάξιμος, ἐναλλάξ.
 - ◆ **ἵνα [...]** *ἀπαλλαγείν* = για να ἀπαλλαγούν.
- ⇒ **παρόντων:** μτχ. ενεστ. (γεν. πληθ. – ουδ.) του ρήμ. *πάρειμι* (= είμαι παρών, παρευρίσκομαι). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 22.
- ◆ ΕΝΕΣΤ.: *πάρειμι*, ΠΑΡΑΤ.: *παρήν* και *παρή*, ΜΕΛΛ.: *παρέσομαι*, ΑΟΡ.: *παρεγενόμην*, ΠΑΡΑΚ.: *παραγέγονα*, ΥΠΕΡΣ.: *παρεγεγόνειν*.
- ⇒ **εἶχον:** οριστ. ενεργ. παρ. (γ΄ πληθ.) του ρήμ. *ἔχω*.
- ◆ ΕΝΕΣΤ.: *ἔχω*, ΠΑΡΑΤ.: *εἶχον*, ΜΕΛΛ.: *ἔξω* – *σχῆσω*, ΑΟΡ.: *ἔσχον*, ΠΑΡΑΚ.: *ἔσχηκα*, ΥΠΕΡΣ.: *ἔσχηκειν*.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: από το θέμα **εχ-**: ἔξη (= συνήθεια), ἐξῆς, καθεξῆς, ἀνεκτός, ἀπρόσεκτος, καχεκτικός, καχεξία, ευεξία, πλεονέκτης· από το θέμα **οχ-**: ἀνοχή, κατοχή, μετοχή, παροχή, μέτοχος, κάτοχος, ἐνοχος, ευωχία, ἀνακωχή, πολιούχος, ἀξιωματούχος· από το θέμα **οχ-**: σχέση, σχῆμα, σχεδόν, σχετικός, ἀσχετος, ἀκατάσχετος.
- ⇒ **ἀποδοῦναι:** απρμφ. ενεργ. αορ. β΄ του ρήμ. *ἀποδίδωμι* (βλ. πιο πάνω, *ἀπέδοντο*).
- ◆ **οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι** = διότι δεν εἶχαν την Ελένη ὥστε να την ἐπιστρέψουν.
- ⇒ **λέγουσιν:** μτχ. ενεργ. ενεστ. (δοτ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. *λέγω* (= λέω, μιλώ). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 23.
- ◆ ΕΝΕΣΤ.: *λέγω*, ΠΑΡΑΤ.: *ἔλεγον*, ΜΕΛΛ.: *λέξω* – *ἔρῶ*, ΑΟΡ.: *ἔλεξα* – *εἶπα* – *εἶπον*, ΠΑΡΑΚ.: *εἶρηκα*, ΥΠΕΡΣ.: *εἰρήκειν*.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: λέξη, λεκτικός, ἀναντίλεκτος, λόγος, λογύδριο, λογικός, λογάς, λόγια, κοντολογίς, λογίζομαι, ἀπολογούμαι, ρῆμα, ρῆση, ρήτρα, ρητός, ἀντίρρηση, ἀπόρητος.
- ⇒ **αὐτοῖς** (= *Τρωσίν*): επαναληπτική, εδώ, αντων., αρσ. γένους (δοτ. πληθ.).

- ⇒ **τὴν ἀλήθειαν:** ουσ. α' κλ., θηλ. γένους (αιτιατ. εν.), ἡ ἀλήθεια.
- ⇒ **ἐπίστευον:** οριστ. ενεργ. παρ. (γ' πληθ.) του ρήμ. πιστεύω (= [+ δοτ.] έχω εμπιστοσύνη, πεποίθηση σε κάποιον ή κάτι).
 - ◆ ΕΝΕΣΤ.: πιστεύω, ΠΑΡΑΤ.: ἐπίστευον, ΜΕΛΛ.: πιστεύσω, ΑΟΡ.: ἐπίστευσα, ΠΑΡΑΚ.: πεπίστευκα, ΥΠΕΡΣ.: ἐπεπιστεύκειν.
 - ◆ **οὐδὲ λέγουσιν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες** = ούτε τους πίστευαν οι Έλληνες, παρ' ὅλο που αυτοί ἔλεγαν τὴν ἀλήθεια.
- ⇒ **ὡς:** ἐδώ, αναφορικό ἐπίρρ. (= ὅπως).
- ⇒ **γνώμην:** ουσ. α' κλ., θηλ. γένους (αιτιατ. εν.), ἡ γνώμη (= σκέψη, κρίση, ἀπόφαση). Για τὴν κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 20-21.
- ⇒ **ἀποφαίνομαι** = εκφράζω γνώμη.
 - ◆ **γνώμην ἀποφαίνομαι** = εκφέρω/διατυπώνω ἀποψη.
 - ◆ **ὡς ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι** = ὅπως ἐγὼ πιστεύω, κατὰ τὴ γνώμη μου.
- ⇒ **τοῦ δαιμονίου:** ουσ. β' κλ., ουδ. γένους (γεν. εν.), τὸ δαιμόνιον, τοῦ δαιμονίου (= το θεῖο, ἡ θεότητα, ο θεός).
- ⇒ **παρασκευάζοντος:** μτχ. ενεργ. ενεστ. (γεν. εν. – ουδ.) του ρήμ. παρασκευάζω (= ετοιμάζω· μηχανεύομαι, προξενώ). Για τὴν κλίση τῆς βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 23.
 - ◆ ΕΝΕΣΤ.: παρασκευάζω, ΠΑΡΑΤ.: παρεσκευάζον, ΜΕΛΛ.: παρασκευάσω, ΑΟΡ.: παρεσκευάσα, ΠΑΡΑΚ.: παρεσκευάκα, ΥΠΕΡΣ.: παρεσκευάκειν.
 - ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: παρασκευαστής, παρασκευαστικός, παρασκευάσμα, παρασκευαστήριο, ἀπαρασκευάστος, Παρασκευή.
 - ◆ **τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος** = ἐπειδὴ ο θεός μηχανευόταν.
- ⇒ **ὅπως:** ἐδώ, τελικός σύνδ. (= για να)· εἰσάγει δευτ. τελική πρότ.
- ⇒ **πανωλεθρία:** ουσ. α' κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), ἡ πανωλεθρία (= πλήρης συντριβή, τέλεια καταστροφή· ἀφανισμός).
- ⇒ **ἀπολόμενοι:** μτχ. αορ. β' μ.φ. (ονομ. πληθ. – αορ.) του ρήμ. ἀπόλλυμαι (βλ. πιο πάνω, ἀπώλυντο). Για τὴν κλίση τῆς βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 23.
- ⇒ **καταφανές:** ἐπίθ. γ' κλ., ουδ. γένους (αιτιατ. εν.), ὁ καταφανής, ἡ καταφανής, τὸ καταφανές (= ολοφάνερος, προφανής). ΣΥΓΚΡ.: ὁ καταφανέστερος, ἡ καταφανέστερα, τὸ καταφανέστερον, ΥΠΕΡΘ.: ὁ καταφανέστατος, ἡ καταφανεστάτη, τὸ καταφανέστατον. Βλ. ΠΙΝΑΚΑ 5, σελ. 24. Για τὴν κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 3, σελ. 22.
- ⇒ **τοῦτο:** δεικτική ἀντων., ουδ. γένους (αιτιατ. εν.), οὗτος, αὕτη, τοῦτο (= αὐτός, αὕτη, αὐτό). Για τὴν κλίση τῆς βλ. ΠΙΝΑΚΑ 3, σελ. 22.
- ⇒ **τοῖς ἀνθρώποις:** ουσ. β' κλ., αορ. γένους (δοτ. πληθ.), ὁ ἄνθρωπος. Για τὴν κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 20-21.
- ⇒ **ποιήσωσι:** υποτακτ. ενεργ. αορ. (γ' πληθ.) του ρήμ. ποιέω, ποιῶ (= κάνω, κα-

τασκευάζω [+ δύο αιτιατ., η μία αντικ. και η άλλη κατηγορούμ. του αντικ.] καθιστώ, κάνω [...]).

- ◆ ΕΝΕΣΤ.: ποιῶ, ΠΑΡΑΤ.: ἐποίουν, ΜΕΛΛ.: ποιήσω, ΑΟΡ.: ἐποίησα, ΠΑΡΑΚ.: πεποιήκα, ΥΠΕΡΣ.: ἐπεποιήκειν.
- ◆ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: ποίημα, ποίηση, εκποίηση, παραποίηση, προσποίηση, ποιητής, ποιητικός, προσποιητός, χειροποίητος, χειροποίητος.
- ◆ ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι καταφανές τούτο τοῖς ἀνθρώποις ποιήσωσι = για να κάνουν με την ολοκληρωτική τους καταστροφή ολοφάνερο στους ανθρώπους αυτό.
- ⇒ **ὤς:** εδώ, ειδικός σύνδ. (= πως τάχα, ότι δήθεν)· εισάγει δευτ. ειδική πρότ.
- ⇒ **μεγάλων:** ανώμαλο επίθ., ουδ. γένους (γεν. πληθ.), ὁ μέγας, ἡ μεγάλη, τὸ μέγα (= μέγας). ΣΥΓΚΡ.: ὁ μείζων, ἡ μείζων, τὸ μείζον, ΥΠΕΡΘ.: ὁ μέγιστος, ἡ μεγίστη, τὸ μέγιστον. Βλ. ΠΙΝΑΚΑ 5, σελ. 24.
- ⇒ **τῶν ἀδίκημάτων:** ουσ. γ' κλ., ουδ. γένους (γεν. πληθ.), τὸ ἀδίκημα (= ἀδικη πράξη, ἀδικία). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 21.
- ⇒ **μεγάλοι:** ανώμαλο επίθ., θηλ. γένους (ονομ. πληθ.), ὁ μέγας, ἡ μεγάλη, τὸ μέγα (= μέγας). ΣΥΓΚΡ.: ὁ μείζων, ἡ μείζων, τὸ μείζον, ΥΠΕΡΘ.: ὁ μέγιστος, ἡ μεγίστη, τὸ μέγιστον. Βλ. ΠΙΝΑΚΑ 5, σελ. 24.
- ⇒ **εἰσί:** οριστ. ενεστ. (γ' πληθ.) του βοηθητικού και ανώμαλου ρήμ. εἶμι (= είμαι, υπάρχω).
- ⇒ **αἱ τιμωρία:** ουσ. α' κλ., θηλ. γένους (ονομ. πληθ.), ἡ τιμωρία. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 20-21.
- ⇒ **παρά:** disύλλαβη πρόθ.· εδώ συντάσσεται με γενική και μεταφράζεται: ἀπό + αιτιατ.
- ⇒ **τῶν θεῶν:** ουσ. β' κλ., αρσ. γένους (γεν. πληθ.), ὁ θεός. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 20-21.

8

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΙΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
	α' κλίση			β' κλίση				
ονομ.	ἡ	γνώμη	ἡ	τιμωρία	ὁ	θεός	ὁ	ἄνθρωπος
γεν.	τῆς	γνώμης	τῆς	τιμωρίας	τοῦ	θεοῦ	τοῦ	ἀνθρώπου
δοτ.	τῇ	γνώμῃ	τῇ	τιμωρίᾳ	τῷ	θεῷ	τῷ	ἀνθρώπῳ
αιτ.	τὴν	γνώμην	τὴν	τιμωρίαν	τὸν	θεόν	τὸν	ἄνθρωπον
κλητ.	(ὦ)	γνώμη	(ὦ)	τιμωρία	(ὦ)	θεέ	(ὦ)	ἄνθρωπε

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
	α' κλίση			β' κλίση				
ονομ.	αί	γνώμαι	αί	τιμωρίαί	οί	θεοί	οί	ἄνθρωποι
γεν.	τῶν	γνώμων	τῶν	τιμωριῶν	τῶν	θεῶν	τῶν	ἀνθρώπων
δοτ.	ταῖς	γνώμαις	ταῖς	τιμωρίαῖς	τοῖς	θεοῖς	τοῖς	ἀνθρώποις
αιτ.	τάς	γνώμας	τάς	τιμωρίας	τούς	θεούς	τούς	ἀνθρώπους
κλητ.	(ᾧ)	γνώμαι	(ᾧ)	τιμωρίαί	(ᾧ)	θεοί	(ᾧ)	ἄνθρωποι

γ' κλίση	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
ονομ.	ὁ	Τρῶς	ἡ	πόλις	τὸ	ἀδίκημα	τὸ	σῶμα
γεν.	τοῦ	Τρῶδς	τῆς	πόλεως	τοῦ	ἀδικήματος	τοῦ	σώματος
δοτ.	τῷ	Τρῶϊ	τῇ	πόλει	τῷ	ἀδικήματι	τῷ	σώματι
αιτ.	τόν	Τρῶα	τήν	πόλιν	τὸ	ἀδίκημα	τὸ	σῶμα
κλητ.	(ᾧ)	Τρῶς	(ᾧ)	πόλι	(ᾧ)	ἀδίκημα	(ᾧ)	σῶμα

γ' κλίση	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
ονομ.	οἱ	Τρῶες	αἱ	πόλεις	τὰ	ἀδικήματα	τὰ	σώματα
γεν.	τῶν	Τρῶων	τῶν	πόλεων	τῶν	ἀδικημάτων	τῶν	σωμάτων
δοτ.	τοῖς	Τρῶσι(ν)	ταῖς	πόλεσι(ν)	τοῖς	ἀδικήμασι(ν)	τοῖς	σώμασι(ν)
αιτ.	τούς	Τρῶας	τάς	πόλεις	τὰ	ἀδικήματα	τὰ	σώματα
κλητ.	(ᾧ)	Τρῶες	(ᾧ)	πόλεις	(ᾧ)	ἀδικήματα	(ᾧ)	σώματα

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
	β' κλίση			γ' κλίση				
ονομ.	ὁ	χρόνος	τὸ	δαμόνιον	τὸ	τέκνον	ὁ	Ἕλληνας
γεν.	τοῦ	χρόνου	τοῦ	δαμονίου	τοῦ	τέκνου	τοῦ	Ἕλληνος
δοτ.	τῷ	χρόνῳ	τῷ	δαμονίῳ	τῷ	τέκνῳ	τῷ	Ἕλληνι
αιτ.	τόν	χρόνον	τὸ	δαμόνιον	τὸ	τέκνον	τόν	Ἕλληνα
κλητ.	(ᾧ)	χρόνε	(ᾧ)	δαμόνιον	(ᾧ)	τέκνον	(ᾧ)	Ἕλληνας

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ							
	β' κλίση			γ' κλίση				
ονομ.	οἱ	χρόνοι	τὰ	δαμόνια	τὰ	τέκνα	οἱ	Ἕλληνες
γεν.	τῶν	χρόνων	τῶν	δαμονίων	τῶν	τέκνων	τῶν	Ἑλλήνων
δοτ.	τοῖς	χρόνοις	τοῖς	δαμονίοις	τοῖς	τέκνοις	τοῖς	Ἑλλησι(ν)
αιτ.	τούς	χρόνους	τὰ	δαμόνια	τὰ	τέκνα	τούς	Ἕλληνας
κλητ.	(ᾧ)	χρόνοι	(ᾧ)	δαμόνια	(ᾧ)	τέκνα	(ᾧ)	Ἕλληνες

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΚΛΙΣΗ ΕΠΙΘΕΤΟΥ

γ΄ κλίση	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομ.	ό	καταφανής	ή	καταφανής	τό	καταφάνες
γεν.	τοῦ	καταφανοῦς	τῆς	καταφανοῦς	τοῦ	καταφανοῦς
δοτ.	τῶ	καταφανεῖ	τῆ	καταφανεῖ	τῶ	καταφανεῖ
αιτ.	τόν	καταφανή	τήν	καταφανή	τό	καταφάνες
κλητ.	(ὦ)	καταφάνες	(ὦ)	καταφάνες	(ὦ)	καταφάνες

γ΄ κλίση	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομ.	οἱ	καταφανεῖς	αἱ	καταφανεῖς	τά	καταφανή
γεν.	τῶν	καταφανῶν	τῶν	καταφανῶν	τῶν	καταφανῶν
δοτ.	τοῖς	καταφανεῖσι(ν)	ταῖς	καταφανεῖσι(ν)	τοῖς	καταφανεῖσι(ν)
αιτ.	τούς	καταφανεῖς	τάς	καταφανεῖς	τά	καταφανή
κλητ.	(ὦ)	καταφανεῖς	(ὦ)	καταφανεῖς	(ὦ)	καταφανή

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΚΛΙΣΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΣ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ονομ.	οὔτος	αὕτη	τούτο	οὔτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αιτ.	τούτον	ταύτην	τούτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλητ.	(ὦ) οὔτος ²	(ὦ) αὕτη ²	—	—	—	—

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΚΛΙΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ονομ.	παρὼν	παρούσα	παρὼν	παρόντες	παρούσαι	παρόντα
γεν.	παρόντος	παρούσης	παρόντος	παρόντων	παρουσῶν	παρόντων
δοτ.	παρόντι	παρούσῃ	παρόντι	παρούσι(ν)	παρούσαις	παρούσι(ν)
αιτ.	παρόντα	παρούσαν	παρὼν	παρόντας	παρούσας	παρόντα
κλητ.	παρὼν	παρούσα	παρὼν	παρόντες	παρούσαι	παρόντα

2. Κανονικά οι αντωνυμίες δεν έχουν κλητική· μόνο η αντωνυμία *οὔτος, αὕτη, τούτο* έχει κλητική ενικού στο αρσενικό και στο θηλυκό γένος.

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ονομ.	λέγων	λέγουσα	λέγον	λέγοντες	λέγουσαι	λέγοντα
γεν.	λέγοντος	λεγούσης	λέγοντος	λεγόντων	λεγουσῶν	λεγόντων
δοτ.	λέγοντι	λεγούσῃ	λέγοντι	λέγουσι(ν)	λεγούσαις	λέγουσι(ν)
αιτ.	λέγοντα	λέγουσαν	λέγον	λέγοντας	λεγούσας	λέγοντα
κλητ.	λέγων	λέγουσα	λέγον	λέγοντες	λέγουσαι	λέγοντα

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	παρασκευάζων	παρασκευάζουσα	παρασκευάζον
γεν.	παρασκευάζοντος	παρασκευαζούσης	παρασκευάζοντος
δοτ.	παρασκευάζοντι	παρασκευαζούσῃ	παρασκευάζοντι
αιτ.	παρασκευάζοντα	παρασκευαζούσαν	παρασκευάζον
κλητ.	παρασκευάζων	παρασκευάζουσα	παρασκευάζον

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	παρασκευάζοντες	παρασκευάζουσαι	παρασκευάζοντα
γεν.	παρασκευαζόντων	παρασκευαζουσῶν	παρασκευαζόντων
δοτ.	παρασκευάζουσι(ν)	παρασκευαζούσαις	παρασκευάζουσι(ν)
αιτ.	παρασκευάζοντας	παρασκευαζούσας	παρασκευάζοντα
κλητ.	παρασκευάζοντες	παρασκευάζουσαι	παρασκευάζοντα

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	ἀπολόμενος	ἀπολομένη	ἀπολόμενον
γεν.	ἀπολομένου	ἀπολομένης	ἀπολομένου
δοτ.	ἀπολομένῳ	ἀπολομένη	ἀπολομένῳ
αιτ.	ἀπολόμενον	ἀπολομένην	ἀπολόμενον
κλητ.	ἀπολόμενε	ἀπολομένη	ἀπολόμενον

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομ.	ἀπολόμενοι	ἀπολόμεναι	ἀπολόμενα
γεν.	ἀπολομένων	ἀπολομένων	ἀπολομένων
δοτ.	ἀπολομένοις	ἀπολομέναις	ἀπολομένοις
αιτ.	ἀπολομένους	ἀπολομένας	ἀπολόμενα
κλητ.	ἀπολόμενοι	ἀπολόμεναι	ἀπολόμενα

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΒΑΘΜΟΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
–	προτέροις	πρώτοις
πολλοί	πλείονες/πλείους	πλείστοι
μάλα	μᾶλλον	μάλιστα
καταφανές	καταφανέστερον	καταφανέστατον
μεγάλων	μειζόνων	μεγίστων
μεγάλοι	μειζονες/μειζους	μέγισται

9

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ

Α. ΧΡΟΝΙΚΕΣ

- ❖ **ἦν**: ΕΝΣ.: ἐστί(ν), ΠΡΤ.: ἦν, ΜΕΛΛ.: ἔσται, ΑΟΡ.: ἐγένετο, ΠΡΚ.: γέγονε(ν), ΥΠΡΣ.: ἐγεγόνει.
- ❖ **κινδυνεύειν**: ΕΝΣ.: κινδυνεύειν, ΜΕΛΛ.: κινδυνεύσειν, ΑΟΡ.: κινδυνεύσαι, ΠΡΚ.: κενδυνευκέναι.
- ❖ **ἐβούλοντο**: ΕΝΣ.: βούλονται, ΠΡΤ.: ἐβούλοντο και ἠβούλοντο, ΜΕΛΛ.: βουλήσονται, ΑΟΡ.: ἐβουλήθησαν και ἠβουλήθησαν, ΠΡΚ.: βεβούληνται, ΥΠΡΣ.: ἐβεβούληντο.
- ❖ **συνοικῆ**: ΕΝΣ.: συνοικῆ, ΑΟΡ.: συνοικήση, ΠΡΚ.: συνφκηκῶς ἦ.
- ❖ **ἐγίγνωσκον**: ΕΝΣ.: γιγνώσκουσι(ν), ΠΡΤ.: ἐγίγνωσκον, ΜΕΛΛ.: γνώσονται, ΑΟΡ.: ἐγνώσαν, ΠΡΚ.: ἐγνώκασι(ν), ΥΠΡΣ.: ἐγνώκεσαν.
- ❖ **συνώκει**: ΕΝΣ.: συνοικεῖ, ΠΡΤ.: συνώκει, ΜΕΛΛ.: συνοικήσει, ΑΟΡ.: συνώκησε(ν), ΠΡΚ.: συνώκηκε(ν), ΥΠΡΣ.: συνφκήκει.
- ❖ **ἀπαλλαγείεν**: ΕΝΣ.: ἀπαλλάττοντο και ἀπαλλάσσειντο, ΜΕΛΛ.: ἀπαλλάξοιντο, (παθ. α΄) ἀπαλλαχθήσονται, (παθ. β΄) ἀπαλλαγήσονται, ΑΟΡ.: ἀπαλλάξαιντο, (παθ. α΄) ἀπαλλαχθείησαν/ἀπαλλαχθείεν, (παθ. β΄) ἀπαλλαγήησαν/ἀπαλλαγήειν, ΠΡΚ.: ἀπηλλαγμένοι εἶεν.
- ❖ **παρόντων**: ΕΝΣ.: παρόντων, ΜΕΛΛ.: παρεσομένων, ΑΟΡ.: παραγενομένων, ΠΡΚ.: παραγεγονότων.
- ❖ **εἶχον**: ΕΝΣ.: ἔχουσι(ν), ΠΡΤ.: εἶχον, ΜΕΛΛ.: ἔξουσι(ν) – σχήσουσι(ν), ΑΟΡ.: ἔσχον, ΠΡΚ.: ἐσχήκασι(ν), ΥΠΡΣ.: ἐσχήκεσαν.
- ❖ **λέγουσιν**: ΕΝΣ.: λέγουσι(ν), ΜΕΛΛ.: λέξουσι(ν) – ἐροῦσι(ν), ΑΟΡ.: λέξασι(ν) – εἰποῦσι(ν), ΠΡΚ.: εἰρηκόσι(ν).
- ❖ **ἐπίστευον**: ΕΝΣ.: πιστεύουσι(ν), ΠΡΤ.: ἐπίστευον, ΜΕΛΛ.: πιστεύσουσι(ν), ΑΟΡ.: ἐπίστευσαν, ΠΡΚ.: πεπιστεύκασι(ν), ΥΠΡΣ.: ἐπεπιστεύκεσαν.